

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De Dominica. V.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40233

prohibuit celebrari per totam ciuitatem, vel diocesim, etiam de cuiusque Ordinarij licētia, Missam, vel Festum cum Officio de Sancto, eo quod in loco adsit Ecclesia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua Reliquia; sed tantum in ipsis Sancti Ecclesia Titulari, seu ubi asseruatur insignis Reliquia, & non aliibi. Quæ verò sit insignis Reliquia, eadem sacra Congregatio declarauit statim, & nos descripsimus in primo Tomo par. 1. titulo 11. circa finem. addidit pœnam eadem sacra Congregatio ibidem, nimirum, quod aliter non fit satis muneri recitandi diuini Officij; & consequenter infligitur pœna non faciendi à Clero fructus suos beneficiorum, præter lethale peccatum quod committitur. Eadem sacra Congregatio declarauit, comprehendi in dicto Decreto Ecclesias Abbatiales, die 28. Septembris 1628.

6 De priuilegijs Festi, seu Officij Semiduplicis, agemus infra in pluribus locis.

De Simplici. C A P. I V.

1 **D**Vrandus loco citato vsurpat hanc vocem *Simplex*. Antea vocabant Officiū trium lectionum, *Microl. cap. 44. & Radulphus Propos. 17.*

2 Festa verò Simplicia, quibus in Calendario nihil apponitur, superant hodie centenarium numerum. de quibus agemus singillatim in Proprio Sanctorum.

3 Qui numerus centenarius quàm rectè congruat, accipe ex sancto Bernardo, & Radulpho. Numerositas Festiuitatum, inquit *Bernardus ad Canon. Lugdun.* ciues decet, non exules. *Radulphus* autem *Propos. cit.* addit, sumendam esse nimirum proportionem

à Christo, qui duodecim elegit Apostolos, quos posuit in superiori gradu; in inferiori verò posuit septuaginta duos Discipulos, hoc est, sexies duodecim. Vnus est Christus, cui datur Officiū Dominicæ; Apostoli duodecim sunt: ergo & Festa Sanctorum solemnia in minori numero esse debent quàm numerus Dominicarum. Simplicia plura esse debent (cum quibus stat recitatio Psalterij) sicuti à Christo multiplicantur Discipuli. Duplicia Sanctorum (non loquor de Duplicibus Christi Festis) in Calendario Romano sunt numero sexaginta quatuor; Sanctorum Semiduplicia ad quadraginta: conuenit ergo, vt Simplicia excedant, vti fit, numerum centesimum.

4 Incipit à Vesperis quidem, sed ferialibus, & terminatur Officiū Simplex ad Nonam, *Microl. cap. 44. & Radulph. Propos. 18.*

De Dominica. C A P. V.

1 **D**E Officio Dominicæ *Microl. cap. 62.* hæc habet memoranda. In omni Dominica Ecclesiastico conuentui cum Officio Dominicæ satisfacimus, nisi aliqua multum celebris (*nota*) festiuitas occurrat. Addo ego, ratione Dominicæ quædam Officia festiuiora fieri, vt videre est in Festo Innocentium, & in Vigilia Natiuitatis Domini, quibus datur *alleluia, Te Deum*, respectiue cum consequentibus.

2 De Dominicis Aduentus, & à Septuagesima vsque ad Octauam Paschæ, quæ sunt maioris reuerentiæ & cultus, testatur *Radulph. Propos. 15.* eas numquam omitti. quod & hodie obseruamus.

3 Dominicæ infra Octauas Natiuitatis,

tatis, ex *Microl. cap. 37.* Epiphaniæ, ex eodem *cap. 41.* Ascensionis Domini, ex eodem *cap. 37.* & Corporis Christi, ex *Vrbano IV.* sunt priuilegiatæ, ita vt Officium non sit Dominicale, sed de Octaua, & de Domino tamen. Ratio est, ex *Microl.* vt Officium instanti celebritati concordet, hoc est, summæ celebritati Domini: nam in Dominicis alijs infra Octauas Sanctorum non est æquum, vt Officium Dominicale, quod Domini est, cedat Officio Sancti, cuius dies infra Octauam celebratur. Addi potest alia ratio pro Dominicis infra Octauas Natiuitatis, & Epiphaniæ; quia scilicet vt plurimum illa Natiuitatis celebratur extra diem Dominicum, & hæc Epiphaniæ celebratur aliquando in Sabbato. Extra verò diem ipsum Dominicum, non dicuntur congruè Psalmi de Dominica eidem diei præcisè assignati.

4 Quæritur: Cur à Natiuitate Domini vsque ad Epiphaniam inclusiuè dantur Dominicæ, in quibus nulla prorsus contingit fieri de iisdem commemoratio, vnde & in Calendarijs dicuntur Vacantes? Ratio dubitandi est, quia sicut occurrente Festo sancti Siluestri in Dominica, fit de Festo cum commemoratione Dominicæ; ita in Festo (puta sancti Ioannis) occurrente in Dominica poterat idem fieri. Verùm incongruum erat, si occurreret Festum Natiuitatis, vel Circumcisionis, vel Epiphaniæ in Dominica, quòd vnà simul cum Festo Domini fieret commemoratio eodem die de Festo eiusdem Domini, quod est Dominica: in gratiam autem Natiuitatis Domini & Circumcisionis fuit ordinatum, quòd nec in tribus Festis & Octauis diebus S. Stephani, S. Ioannis,

& SS. Innocentium haberetur ratio Dominicæ occurrentis; de qua tamen infra Octauam, tamquam de Dominica impedita, fit Officium post Festum S. Thomæ, vel in Festo S. Thomæ, hoc eodem translato in Feriam sequentem. & ita congruit Euangelium, quod legitur ratione Dominicæ, legi post natum Christum, non eodem veluti nascente per quamdam representationem. Eadem ratio militat in Vigilia Epiphaniæ, & in Epiphaniæ; in quibus si occurrit Dominica, ea vacat, neque habet Euangelium quòd tempori conueniat, neque consequenter commemorationem; imò neque ex textu Euangelico decerpi potuit, quòd legitur conuenienter in Dominicis occurrentibus intra hæc Festa, vt ritè consideranti patet (Euangelium autem est caput totius Officij, ait *Rupert. lib. 1. cap. 37.*) & ea quæ leguntur in Dominica infra Octauam Natiuitatis, & in Vigilia Epiphaniæ, anticipatè leguntur, cum ea contigerint post Purificationem beatæ Virginis, vt patet in textu Euangelico S. Lucæ, & sancti Matthæi.

5 Dominicis post Epiphaniam additum est à Pio V. Officium Dominicæ sextæ. Antiquitus autem, si Dominica sexta occurreret, in ea repetebatur Officium Dominicæ præcedentis, teste *Duran. lib. 6. cap. 23.* quæ nunc supersunt, vel in Sabbato præcedenti, vel inter Dominicas post Pentecosten celebrantur, ita vt non omittatur Dominica vlla (vide cultum diei Dominicæ) quin de ea saltem commemoratio fiat, si minus Officium fieri queat. Explicat *Radulph. Propos. 15.* in hanc rem illud Psalm. 117. quod in Officio Primæ diei Dominicæ legitur: *Constituise diem solemnem in frequentationibus,*

nibus (vt legit Pfalter. Romanum, & Ambrosianum) id est, vt frequenter Dominicis diebus seruetur Officium Dominicale, nisi magna festiuitas occurrat: *vsque ad cornu Altaris*, hoc est, etiam Officium Missæ Dominicale obseruando. Hæc ille.

6 Dominicarum post Pentecosten Officia sunt vigintiquatuor: quod si Berno *de quibusdam ad Missam spect. cap. 6.* numeret tantummodò viginti tres Dominicas, idè est, quia quintam superaddit Aduentui, quod in idem recidit; vt nimirum præter Aduentum, & à Septuagesima ad Festum Trinitatis, Dominicæ per annum non excedant numerum trigessimum, vt ritè numeranti patet.

7 Quæ igitur non possunt celebrari ante Septuagesimam, transferuntur post 23. Dominicam Pentecostes, vt nulla vacet. Post Pentecosten verò ad summum erunt Dominicæ viginti octo. de quo numero Berno *loco citato* ait: Septenario quater ducto in hanc perfectionis summam excrefcit; & nulli dubium est, quin septem ad Spiritum sanctum, quatuor verò pertineant ad Euangelium: quia per septiformem gratiam Spiritus sancti (in Pentecoste effusam) prædicatum est Euangelium per quatuor mundi plagas. Hæc ille.

8 Vltimo loco semper ponitur quæ vocatur vigesima quarta, *Microl. c. 26.* vt vltimum, inquit, Officium in proxima tantùm hebdomada ante Aduentum Domini cantetur. est enim præparatio Domini Aduentus. Atque, vt norauit *Azorius lib. 10. cap. 15.* finiuntur Ecclesiastica Officia in commemoratione extremi futuri iudicij, sicut etiam similiter inchoantur, vt patet legenti Euangelia Dominicæ 24. &

Dominicæ primæ Aduentus. Addo, idè Dominicam 24. de iudicio futuro semper esse vltimam anni Ecclesiastici, qui incipit in Aduentu; quia Ecclesia in toto anni curriculo repræsentare studet Christi actiones à primo aduentu in carne, vsque ad secundum in fine mundi aduentum.

9 Si quæ supersit Dominica, ita vt propriè in die Dominico locum non habeat (quod accidere potest in Officio secundæ Dominicæ, de qua tamen habetur propria Rubrica *Sect. 6. cap. 8.* vel sequentium post Epiphaniam, & in Officio Dominicæ 23. post Pentecosten) tunc fit de Dominica exclusa in Sabbato præcedenti non impedito Festo nouem Lectionum, alioquin in alia immediatè præcedenti Feria, seu Festo Simplicis, in qua, seu quo Officium fiat de Feria, & legantur tres Lectiones de Homilia Dominicæ, & in Laudibus dicatur Antiphona ad *Benedictus*, & Oratio de Dominica carente proprio loco cum commemoratione Festi Simplicis. Et nota, præcedentem Feriam non esse ad libitum, sed Sabbato solùm impedito nouem Lectionum; & illud verbum *fiat*, quod habetur in Rubr. *de Domin. num. 4.* est coniungendum cum verbo *legantur*, ita vt ambo sint imperantia. Quòd si tota hebdomada sit impedita Officijs nouem Lectionum, etiam translatis (quod in postrema Breuiarij recognitione additum est) tunc in Sabbato legatur nona Lectio de Homilia illius Dominicæ, & de eadem fiat commemoratio in Laudibus tantùm, cum Antiphona, & Oratione propria. Hæc in Rubricis *de Dominicis tit. 4. num. 4. & 5.* Ratio est, ne Officium vllius Dominicæ omitatur; tum ne admirationi populo sit, quod

D

quod

quod ante Clementem VIII. fiebat, dum, translato Semiduplici Festo, fiebat Officium de Dominica extra suum diem, & propriam sedem, quæ ob anni angustiam deerat; quod populum facile latet; qui tamen erga Festum de Sancto Semiduplex deuotius moueri solet.

10 Ex quo etiam patet, quòd, impedito Sabbato vt supra, aut Feria sexta, aut quinta à Festo Simplici, non erit anticipandum Officium prædictarum Dominicarum Feria quarta aut tertia, in qua nullum fortasse occurrit Festum: nam neque Simplex Officium B. Virginis in Sabbato, neque Festum Simplex in eodem occurrens impedit, quò minus in Sabbato fiat Officium de Dominica quæ supersit, sed tantùm Officium nouem Lectionum impedit Officium Dominicæ; & curandum est, quoad eius fieri potest, vt propius ad Sabbatum fiat de ea Dominica Officium.

11 Excellunt hæ Dominicæ, quibus cedunt etiam Patroni, neque vquam omittuntur, Primæ classis idcirco cognominatæ; nimirum Prima Aduentus & Quadragesimæ, Dominicæ Passionis, Palmarum, in Albis, in quibus decet populum moueri ad mysteria maiora in iisdem celebrata Redemptionis nostræ tum Officio, tum colore paramentorum. Aliæ minores, idè dictæ Secundæ classis, cedunt quidem Festis Patroni loci, Tituli Ecclesiæ, & eiusdem Dedicationis, quæ ad afficiendum populum maximè valent; alijs autem minimè cedunt Sanctorum Festis, nimirum secunda, tertia, quarta Aduentus & Quadragesimæ, Dominicæ Septuagesimæ, Sexagesimæ, Quinquagesimæ; quarum ritum in Proprio de Tempore inuestigabimus.

12 Dominica prima mensium habet rationem potissimam in Breuiario, quia in eo solent poni initia sanctorum Librorum cum suis Responsorijs. Ea igitur prima esse dicitur, que venit in Calendis mensis, vel est proximior (siue ante, siue post) ipsis Calendis; quòd nisi fieret in mense Nouembri, deficeret tempus necessarium ad legendos sacros Libros eidem mensi assignatos, adueniente Dominica prima Aduentus ante finem Nouembris, vt notatum est in Breuiarijs M. S. antiquissimis.

13 Dominica verò prima Aduentus est ea, quæ proximior est Festo S. Andrea, vel quæ venerit in ipso Festo, *Dur. lib. 6. cap. 2.* seu, vt cum Radulpho loquar *Propos. 16.* post crastinum sanctæ Catharinæ: neque enim ante crastinum, neque in crastino eiusdem Virginis contingit initium Aduentus. De Officio Dominicali dicemus, cum de Matutino, & alijs.

De Feria. CAP. VI.

1 **F**eria à fando, inquit *Rabanus 2. de Instit. Cler. cap. 46.* quæ vox apud Ecclesiasticos antiquior est Siluestro, *ex eodem ibid.* de ea apud *Tertull. aduers. Psychicos cap. 8. & cap. 14.* vbi ait: Nobis omnis dies, etiam vulgata, consecratione celebratur. Cum enim horrerent fideles nominare dies à dijs gentium, vel Iudaico more à Sabbato, primam, secundam Sabbati, &c. idè ac si Dominica prima Feria diceretur, appellauere reliquos dies Feriam secundam, tertiam, &c. retento tantùm nomine Sabbati. Vacante itaque die ab alijs Christi vel Sanctorum Festis, fit de Feria; quod Officium Domini est; vt quilibet